

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท *

The Development of Agricultural Tourist Attraction of White Grapefruit

Cucumber in Chainat Province *

สถาพร ทาวอนาทิwas¹ สุภาพร คำปลิว¹

Staporn Tawonatiwas¹ Suphaporn Khampliw¹

¹ ศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม-ชัยนาท

¹ Chandrakasem Rajabhat University Chainat

E-mail: stap35@hotmail.com

บทคัดย่อ

Received: July 19, 2020

Revised: August 06, 2020

Accepted: September 9, 2020

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาโครงการสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเพื่อการประเมินผลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ประชากร คือ เกษตรกร จำนวน 80 คน ใช้พื้นที่ที่ผ่านการประเมินศักยภาพทั้งหมด 4 สวน ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อมูลการบรรยาย (Descriptive)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่า 4 ประเด็นหลักที่สวนส้มโอขาวแตงกวายังมีจุดอ่อนในการรองรับนักท่องเที่ยว คือ แผนผังท่องเที่ยว กิจกรรมสาธิต บริเวณจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้บรรยายชมสวน 2) ผลการพัฒนาโครงการสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถนำมาจัดทำเป็นโครงการและกิจกรรมได้ทั้งหมด 2 โครงการ 4 กิจกรรม คือ 1.1) โครงการพัฒนาพื้นที่ คือ การพัฒนากิจกรรมสาธิต และการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว และ 1.2) โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร คือ การพัฒนาช่องทางการตลาด และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และผู้บรรยายชมสวนเกษตร 3) ผลการพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า โครงการพัฒนาพื้นที่ ได้จัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง เรื่องการขยายพันธุ์และดูแลส้มโอ และการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว พร้อมเส้นทางเดินเท้า นำมาจัดทำเป็นป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว และโครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4) ผลการประเมินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อันดับ 1 คือ สวนพวงมณี อันดับ 2 คือ สวน สุขสำราญ และอันดับ 3 คือ สวนบุญสมเสริม โดยทั้งหมดมีผลการประเมินความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า คะแนนความรู้หลังการจัดกิจกรรม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ : การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, ส้มโอขาวแตงกวา

* บทความสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ “ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6 วันที่ 17 – 18 สิงหาคม 2563 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Abstract

The aim of the action research was to 1) To evaluate the quality of tourist attraction, 2) To develop the project for the agricultural tourist attraction, 3) To develop the farmers and tourist areas into the agritourism, and 4) To evaluate the development of agricultural tourist attraction of white grapefruit cucumber in Chain at province. The population of this research was 80 farmers using the area that has been evaluated the four potential gardens. The statistical methodology used to analyze the data by the descriptive statistics were mean and standard deviation.

The findings of this research showed that 1) In the aspect of the evaluation of the quality of tourist attraction, it can be found that four significant issues in the white grapefruit cucumber garden was still lacking in carrying tourists as follows: the tourist map, the demonstration activities, the product sales areas, and garden lecturers. 2) The outcomes of the development of agricultural tourist attraction could be categorized into two projects and four activities as follows: 1.1) The area development project was: the development of demonstration activities and the development of the tourism map, and 1.2) The potential farmers development project was: the development of marketing channels and agricultural tourism destinations and garden lecturers. 3) The outcome of the farmers and agritourism development areas found that the area development project organized the development of the demonstrative activities as follows: the plant propagation, looking after the pomelo, the tourism mapping development with the walking direction taken to create the sign of tourist attraction. In addition, the potential farmers development project organized the activities in order to promote the development of marketing channel and agricultural tourist attractions, and, 4) In the aspect of the evaluation of the development of the agricultural tourist attractions, the satisfaction assessment of the tourist attractions found that Puangchat garden was the first, Suksamrarn garden was the second and the third was Bunserm garden respectively. The outcomes of the satisfaction assessment of the tourist attractions were at the high level. Furthermore, the evaluation of the knowledge's farmer by developing the tourist attraction found that the score of posttest was higher than the score of the pretest.

Keywords : The development tourist attraction, Agritourism, White grapefruit cucumber

ความสำคัญและปัญหา

การทำเกษตรยังเป็นอาชีพดั้งเดิมของจังหวัดจากข้อมูลทางการเกษตรของจังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1,226,964 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าว 790,497 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 284,765 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล 30,326 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชผัก 4,094 ไร่ และพื้นที่ปลูกอื่น ๆ 83,924 ไร่ โดยพื้นที่ทั่วไปของจังหวัดชัยนาทเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่าน 3 สาย ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท, 2562) แต่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อย อีกทั้งยังเป็นในรูปแบบเชิงเดี่ยว ไม่ถูกรวมกลุ่มหรือรวมเครือข่าย ทั้งส่วนของ พื้นที่ สินค้า และบริการ ให้เป็นเครือข่ายเดียวกัน นอกจากนี้ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาทมีนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยนาทเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรมีการปลูกพืชสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะผลไม้ประจำจังหวัดชัยนาท ที่มีชื่อปรากฏในคำขวัญของจังหวัด “หลวงพ่อคู่ชูสีชา เชื้อนเจ้าพระยาสิริชื่อ นามระบือสวนนก ส้มโอดกขาวแตงกวา” นั่นคือ “ส้มโขาวแตงกวา” พืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดชัยนาท ส้มโอฟันธุ์ ขาวแตงกวาถือเป็นผลไม้ที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด เนื่องจากมีรสชาติอร่อย เนื้อมีลักษณะกึ่งโต แท่ง กรอบ มีรสหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย และมีคุณค่าทางโภชนาการสูง สามารถทนทานต่อการขนส่งระยะไกล อีกทั้ง สามารถนำเปลือกด้านในของส้มโอมารูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มากมาย ในปัจจุบันจังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ปลูกส้มโขาวแตงกวาประมาณ 1,371 ไร่ มีเกษตรกรที่ผลิตกว่า 336 ราย มีผลผลิตกว่า 680 ตัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท, 2562)

การพัฒนาสวนส้มโขาวแตงกวาจังหวัดชัยนาทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในครั้งนี้ จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพพื้นฐานในการรองรับการท่องเที่ยวตามการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, 2559) พร้อมพัฒนาโครงการเพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามผลการประเมินองค์ประกอบความพร้อม เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และการรวมกลุ่มของสวนส้มโขาวแตงกวา 4 สวน เกษตรกรผู้ปลูกส้มโขาวแตงกวากว่า 80 คน ในครั้งนี้ จะเกิดเป็นเครือข่ายสวนส้มโขาวแตงกวาที่สามารถเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในจังหวัดชัยนาท เพราะจังหวัดชัยนาทนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งในส่วนของสถานที่ธรรมดต่าง ๆ ที่ขึ้นชื่อ สวนนกที่มีกรงนกขนาดใหญ่ และมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ ของจังหวัด เช่น งานหุ่นฟางนก งานแข่งเรือยาว ครอบโคลุม ทั้ง 12 เดือน

ในการวิจัยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาทในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสวนส้มโขาวแตงกวาให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในส่วนของการพัฒนาศักยภาพในพื้นที่สวนส้มโขาวแตงกวา และการพัฒนาศักยภาพกำลัง ซึ่งจากการลงสำรวจพื้นที่ของนักวิจัยพบว่า มีสวนส้มโขาวแตงกวา จำนวน 4 แห่ง จากเครือข่ายสวนส้มโขาวแตงกวาทั้งหมด นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงไปแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ยังตอบสนองความต้องการของจังหวัดชัยนาทที่ได้วางนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมกลุ่มผู้ปลูกส้มโขาวแตงกวาทั้งการพัฒนาศักยภาพกำลังคน และการพัฒนาพื้นที่ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และสร้างอาชีพให้กับชุมชนในจังหวัดชัยนาทอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อพัฒนาโครงการสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

3. เพื่อพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4. เพื่อการประเมินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังรูปภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา จำนวน 80 คน โดยใช้พื้นที่ในการทดลองหลัก จำนวน 4 สวน ทำการคัดเลือกโดยวิธีการเจาะจงจากคำแนะนำของเกษตรกรอำเภอ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของสนธยา พลศรี (2556) และแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของสำนักสนับสนุนองค์กรชุมชน (2559) ดังนี้

2.1 การศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มเกษตรโดยใช้เกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2559) มีประเด็นดังนี้

- (1) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- (2) การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- (3) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- (4) การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2 การกำหนดโครงการและการดำเนินงานพัฒนาสวนส้มโอขาวแตงกวา โดยดำเนินการดังนี้

- (1) โครงการที่ดำเนินการเอง กลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง: กำหนดเป็นกิจกรรมที่กลุ่มเกษตรกรทำเอง
- (2) โครงการที่กลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินงานด้วยตัวเองบางส่วน: กำหนดเสนอขอรับการสนับสนุนจากผู้วิจัย

2.3 การประเมินผล จากการประเมินความพึงพอใจโดยนำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านบริหารจัดการ การรองรับนักท่องเที่ยว การบริการ และความดึงดูดใจมาเป็นแนวทางในการประเมิน

2.4 การวิเคราะห์ผลการพัฒนา การนำผลการประเมินจากนักท่องเที่ยว (เครือข่ายผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา) สะท้อนผลย้อนกลับให้เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวารับทราบผล

3. ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยชิ้นนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2562 – 30 มิถุนายน 2563

4. ขอบเขตด้านสถานที่

สวนส้มโอขาวแตงกวา จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กระบวนการวิจัยจะมุ่งเน้นการพัฒนาสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาทให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะดำเนินการดัดแปลงจากเกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2559) จะประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.1 การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.2 การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.3 การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.4 การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 ทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ตามการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผู้วิจัยและเกษตรกรมีส่วนร่วมในการประเมินความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวโดยใช้แบบประเมิน

2.2 กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา ร่วมกันวิพากษ์พร้อมร่วมกันประเมิน ให้ข้อมูลและร่วมกันเสนอประเด็นในกระบวนการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพ มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ แบบเขียนโครงการ ประกอบไปด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ ขั้นตอนดำเนินการ/กิจกรรม การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. วิธีการดำเนินการวิจัย การเขียนโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเขียนโครงการตามผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกลุ่มเกษตรกรร่วมเขียนโครงการพัฒนาตามผลการวิเคราะห์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รายละเอียดแผนการดำเนินการมีดังนี้
 - 2.1 โครงการพัฒนาเพื่อศักยภาพเกษตรกร
 - 2.2 โครงการเพื่อพัฒนาพื้นที่
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการสรุปผลโครงการทั้งหมดที่เกษตรกรได้จัดทำ พร้อมวิเคราะห์ร่วมกัน กำหนดเวลาการดำเนินงาน และแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและพื้นที่ ตามโครงการพัฒนาศักยภาพ

1. เครื่องมือที่ใช้ โครงการพัฒนาศักยภาพตามที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2
2. วิธีการดำเนินการวิจัย ดำเนินการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา จังหวัดชัยนาท ตามโครงการตามที่ได้พัฒนาไว้ โดยการให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาเป็นผู้ดำเนินงานหลัก ซึ่งมีนักวิจัยให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน และช่วยเหลือในการประสานงานกับภาครัฐหรือภาคเอกชนต่าง ๆ โดยการดำเนินการมีงบประมาณสำหรับการพัฒนา ซึ่งจะมีไว้สำหรับกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน พร้อมทั้งการวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง
3. การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อมูลการบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการจดบันทึก และการวิเคราะห์ จากนั้นทำการจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ได้สร้างไว้ ตรวจสอบความถูกต้อง ข้อมูลของแต่ละคน มีความสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ จากนั้นทำการเรียบเรียงเนื้อหา เพื่อหาข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลโครงการพัฒนา

ในการประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในครั้งนี้จะเป็นการทดลองท่องเที่ยวโดยการรับสมัครกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาที่สนใจในการเข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนส้มโอขาวแตงกวา และการวัดความรู้ผลการพัฒนาต่าง ๆ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ มีทั้งหมด 2 แบบ คือ
 - 1.1 แบบประเมินความพอใจในการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
 - ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน
 - ส่วนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน
 - 1.2 การประเมินความรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-Test) และแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรม (Post-Test)
2. วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.1 การประเมินผลการพัฒนาโดยเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา การเชิญเครือข่ายผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาที่เข้าร่วมการท่องเที่ยวตามรูปแบบการท่องเที่ยวที่ทางเกษตรกรได้ดำเนินการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ โดยทางเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาเป็นผู้ดำเนินการจัดการรองรับเองทั้งหมด

2.2 การประเมินความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ภายหลังจากการจัดกิจกรรมทำการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และสัมภาษณ์ ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

2.3 การประเมินความรู้ก่อนการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทำการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาทมีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

ในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและเครือข่ายส้มโอขาวแตงกวา ร่วมกันประเมินโดยสังเกตจากพื้นที่จริง และรวมกันลงความเห็นการประเมินองค์ประกอบความพร้อมในการท่องเที่ยวของสวนส้มโอ ผลมีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

รายละเอียด	สวนครุแก้ว		สวนสุขสำราญ		สวนพวงฉัตร		สวนบุญสมเสริม	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
1. ถนนทางเข้า	✓		✓		✓		✓	
2. ชุมทางเข้าสวน (การตกแต่งต้อนรับ)	✓		✓			✓	✓	
3. ป้ายชื่อสวน (ทางเข้า และป้ายบอกทาง)	✓		✓		✓		✓	
4. พื้นที่ต้อนรับ (พื้นที่บรรยาย พื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว)		✓	✓		✓			✓
5. การบริการอาหารว่างและเครื่องดื่ม	✓			✓	✓		✓	
6. พื้นที่จอดรถ	✓		✓		✓		✓	
7. พื้นที่พักผ่อนในสวน	✓		✓		✓		✓	
8. แผนผังท่องเที่ยว		✓		✓		✓		✓
9. จุดถ่ายภาพ / จุดเช็คอิน	✓		✓		✓			✓
10. กิจกรรมสาธิตต่าง ๆ		✓		✓	✓			✓
11. ห้องน้ำ	✓		✓		✓		✓	
12. ที่พักภายในสวน หรือการเชื่อมโยงไปยังที่พักใกล้เคียง	✓		✓		✓		✓	
13. บริเวณจำหน่ายผลิตภัณฑ์		✓		✓		✓		✓
14. ผู้ประสานงานประจำสวน	✓		✓		✓		✓	
15. เอกสารแนะนำ แผ่นพับ	✓			✓	✓			✓
16. ผู้บรรยายการชมสวน		✓		✓	✓			✓

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าสวนส้มโอขาวแตงกวาส่วนใหญ่ ยังขาดในส่วนของแผนที่การท่องเที่ยวสวนเกษตรที่จะแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของสวนส้มโอ รวมถึง จุดที่กำหนดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว และยังขาดการวางกิจกรรมเชิงเกษตรต่าง ๆ ที่จะให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ปัจจุบันมีเพียงการสาธิตให้ดูว่าทำอะไร ซึ่งยังไม่พร้อมให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือร่วมปฏิบัติจริง ขาดผู้บรรยายชมสวน ซึ่งเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิต ขาดแต่วิธีการบรรยายอย่างไรให้น่าสนใจ รวมถึงกระบวนการบรรยายที่เป็นระบบ สำหรับข้อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยังขาดการความรู้เรื่องช่องทางการตลาดจะขายอย่างไร เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตและแปรรูป และเคยรับการอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส้มโอมาแล้ว

2. ผลพัฒนาโครงการสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

จากผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ได้นำมาพัฒนาโครงการโดยมีประเด็นการพัฒนา 4 ประเด็น คือ การพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ การพัฒนาช่องทางการตลาด และการพัฒนาผู้บรรยายชมสวน การพัฒนาโครงการโดยใช้โจทย์จากผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท สามารถพัฒนาโครงการได้ดังนี้

2.1 โครงการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่

ตารางที่ 2 โครงการพัฒนาพื้นที่

กิจกรรม	วิธีการ
กิจกรรมการพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ	การพัฒนาจุดการจัดกิจกรรมโดยให้นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรม โดยกำหนดกิจกรรมการขยายพันธุ์และดูแลส้มโอ เป็นกระบวนการในการพัฒนาพื้นที่
กิจกรรมการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว	สวนส้มโอวาดพื้นที่ภายในสวน โดยกำหนดจุดสำคัญต่าง ๆ ลงในแผนที่ พร้อมเส้นทางเดินเท้า เพื่อนำมาจัดทำเป็นแผนผังการท่องเที่ยวภายในสวนส้มโอ

2.2 โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ได้แก่

ตารางที่ 3 โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

กิจกรรม	วิธีการ
กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1. การศึกษาดูงาน ณ สวนอุบล กระเวก จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาช่องทางการตลาด 2. การอบรมให้ความรู้การพัฒนาการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
กิจกรรมการพัฒนาผู้บรรยายชมสวนเกษตร	การให้ความรู้เกี่ยวกับการบรรยาย และลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติจริงเกี่ยวกับส้มโอ ฝึกอบรม และกิจกรรมการขยายพันธุ์และดูแลส้มโอ

3. ผลพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1 โครงการพัฒนาพื้นที่

(1) การพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ ในการพัฒนากิจกรรมสาธิตได้กำหนดร่วมกัน คือ กิจกรรมการขยายพันธุ์และดูแลส้มโอ โดยมีการวางแผนการสาธิตการขยายพันธุ์ส้มโอ และการดูแลส้มโอขาวแตงกวา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมดำเนินการได้

ภาพที่ 2 การพัฒนากิจกรรมสาธิต

(2) กิจกรรมการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว ดำเนินการกำหนดจุดสำคัญต่าง ๆ ลงในแผนที่พร้อมเส้นทางเดินเท้า นำมาจัดทำเป็นแผนผังการท่องเที่ยวภายในสวนส้มโอทั้งหมด 4 สวน พร้อมติดบริเวณทางเข้าสวนส้มโอขาวแตงกวา หรือพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 3 แผนผังเส้นทางท่องเที่ยวภายในสวนส้มโอ

3.2 โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

(1) กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในการส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การศึกษาดูงาน ณ สวนอุบล การะเวก จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาช่องทางการตลาด และ 2) การอบรมให้ความรู้การพัฒนาการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผลการจัดกิจกรรม มีดังนี้

- การศึกษาดูงาน ณ สวนอุบล การะเวก จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาช่องทางการตลาด โดยกระบวนการศึกษาดูงานในครั้งนี้ ได้มีองค์ความรู้ที่เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ส้มโอสด ปัญหาและแนวทางการแก้ไขช่องทางการตลาด

ภาพที่ 4 การศึกษาดูงาน ณ สวนอุบล การะเวก จังหวัดนครปฐม

- การอบรมให้ความรู้การพัฒนาการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การอบรมในครั้งนี้เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การพัฒนาการตลาด การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการตอบข้อซักถามและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการแผนการจัดการท่องเที่ยว

ภาพที่ 5 การอบรมให้ความรู้การพัฒนาการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- 2) กิจกรรมการพัฒนาผู้บรรยายชุมชนเกษตร ดำเนินการโดยการอบรมให้ความรู้ใน 4 เรื่อง คือ
- การทำสวนส้มโอปลอดภัย
 - การเพาะปลูกส้มโอ
 - การกำจัดศัตรูพืชของส้มโอแบบชีวภาพ และ
 - การดูแลและเก็บเกี่ยวส้มโอ ซึ่งกระบวนการจะมีทั้งการบรรยายให้ความรู้ และการฝึกในพื้นที่จริง

ภาพที่ 6 กิจกรรมการพัฒนาผู้บรรยายชุมชนเกษตร.

4. ผลการประเมินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

4.1 การประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดำเนินการ 2 ขั้นตอนดังนี้

(1) การจัดนักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมภายในสวนทั้งหมด 4 สวน ดำเนินการตามแผนการจัดการท่องเที่ยว ตามที่ได้ร่วมกันดำเนินการ ทั้งกระบวนการต้อนรับ การจัดอาหาร กิจกรรมในชุมชน

ภาพที่ 7 การประเมินผลแหล่งท่องเที่ยว

(2) นักท่องเที่ยวประเมินผลความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจ

ประเด็นความพึงพอใจ	สวนครุเมว			สวนสุขสำราญ			สวนพวงฉัตร			สวนบุญสมเสริม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร	4.75	0.43	มากที่สุด	4.83	0.37	มากที่สุด	4.71	0.45	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสะอาด รวดเร็ว	4.58	0.49	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด	4.58	0.49	มากที่สุด	4.42	0.64	มาก
3. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ หรือตอบข้อซักถามเป็นอย่างดี	4.50	0.50	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด	4.83	0.37	มากที่สุด	4.50	0.76	มาก
4. การให้บริการเป็นระบบและเป็นขั้นตอน	4.42	0.49	มาก	4.58	0.49	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด
5. มีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสม	4.33	0.47	มาก	4.50	0.50	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด	4.46	0.71	มาก
6. มีคำแนะนำ/เอกสารแผ่นพับให้ข้อมูล/การขายผลผลิต	4.25	0.60	มาก	4.33	0.47	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด	4.33	0.62	มาก
7. มีกิจกรรมเชิงเกษตรให้ร่วมกิจกรรม	4.33	0.62	มาก	4.50	0.50	มาก	4.42	0.64	มาก	4.50	0.50	มาก
8. การเดินทางมีความสะดวก/มีป้ายบอกทางชัดเจน	4.42	0.49	มาก	4.50	0.50	มาก	4.42	0.49	มาก	4.50	0.65	มาก
9. มีสถานที่จอดรถเพียงพอ เหมาะสม สะดวก ปลอดภัย	4.25	0.60	มาก	4.33	0.47	มาก	4.50	0.50	มาก	4.58	0.49	มากที่สุด
10. มีห้องน้ำ ที่สะอาด/เพียงพอ/สะดวกต่อการใช้งาน	4.50	0.65	มาก	4.42	0.49	มาก	3.50	0.76	น้อย	4.42	0.49	มาก
11. การบริการอาหารและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม	4.83	0.37	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด	4.83	0.37	มากที่สุด	4.63	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นความพึงพอใจ	สวนครูแมว			สวนสุขสำราญ			สวนพวงฉัตร			สวนบุญสมเสริม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
12. สาธารณูปโภคพื้นฐาน (ไฟฟ้า/น้ำ) มีคุณภาพ	4.50	0.50	มาก	4.50	0.50	มาก	4.33	0.62	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด
13. การจัดสถานที่ การให้ข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน	4.58	0.49	มากที่สุด	4.58	0.49	มากที่สุด	4.58	0.49	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
14. ความพึงพอใจต่อการมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวโดยรวม	4.58	0.49	มากที่สุด	4.83	0.37	มากที่สุด	4.92	0.28	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.72	มาก	4.59	0.65	มากที่สุด	4.67	0.67	มากที่สุด	4.54	0.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า สวนส้มโอขาวแตงกวาที่ได้คะแนนสูงที่สุดคือ สวนพวงฉัตร ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ สวนสุขสำราญ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.65) สวนบุญสมเสริม ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.76) สวนครูแมว ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.72)

4.2 การประเมินผลความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประเมินความรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-Test) และแบบทดสอบความรู้หลังการจัดกิจกรรม (Post-Test) สามารถสรุปผลการประเมินความรู้ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินผลความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนค่าเฉลี่ย
คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม	10	2.50	6.25	4.81
คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม	10	4.25	10.00	8.31

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนความรู้หลังการจัดกิจกรรม สูงกว่าคะแนนความรู้ก่อนการจัดกิจกรรม โดยก่อนการจัดกิจกรรมคะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 4.81 คะแนน หลังการจัดกิจกรรม คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 8.31 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท พบว่า การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่า 4 ประเด็นหลักที่สวนส้มโอขาวแตงกวายังขาดในการรองรับนักท่องเที่ยว คือ แผนผังท่องเที่ยว กิจกรรมสาธิตต่าง ๆ บริเวณจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้บรรยายการชมสวน

1.2 ผลการพัฒนาโครงการสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท พบว่า การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวได้นำมาจัดทำเป็นโครงการและกิจกรรมได้ทั้งหมด 2 โครงการ 4 กิจกรรม คือ 1) โครงการพัฒนาพื้นที่ ประกอบไปด้วย กิจกรรมการพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ และ

กิจกรรมการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว และ 2) โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ประกอบไปด้วย กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกิจกรรมการพัฒนาผู้บรรยายชมสวนเกษตร

1.3 ผลการพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า 1) โครงการพัฒนาพื้นที่ ได้จัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ โดยได้ทำกิจกรรมการขยายพันธุ์และดูแลส้มโอ โดยมีการวางแผนการสาธิตการขยายพันธุ์ส้มโอ และการดูแลส้มโอขาวแตงกวา และกิจกรรมการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว โดยดำเนินการกำหนดจุดสำคัญต่าง ๆ ลงในแผนที่พร้อมเส้นทางเดินเท้า นำมาจัดทำเป็นป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว 2) โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการศึกษาดูงาน ณ สวนอุบลกระเวก จังหวัดนครปฐม และการอบรมให้ความรู้การพัฒนาการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.4 ผลการประเมินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท พบว่า 1) ผลการประเมินความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สวนส้มโอขาวแตงกวาที่ได้คะแนนสูงที่สุดคือ สวนพวงฉัตร ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สวนสุขสำราญ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด สวนบุญสมเสริม ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด และสวนครุเมว ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินผลความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า คะแนนความรู้หลังการจัดกิจกรรม สูงกว่าคะแนนความรู้ก่อนการจัดกิจกรรม

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่า 4 ประเด็นหลักที่สวนส้มโอขาวแตงกวายังขาดในการรองรับนักท่องเที่ยว คือ แผนผังท่องเที่ยว กิจกรรมสาธิตต่าง ๆ บริเวณจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้บรรยายชมสวน เนื่องจากสวนส้มโอขาวแตงกวาสวนใหญ่เน้นการปลูกเพียงอย่างเดียวไม่ได้เตรียมการสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวไว้ สอดคล้องกับ สถาพร ถาวรอิทธิวัฒน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรลุ่มแม่น้ำจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินองค์ประกอบคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเด็น การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร และการกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นประเด็นที่สวนเกษตรได้รับคะแนนประเมินน้อยที่สุด

1.2 ผลการพัฒนาโครงการสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท จากผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวได้นำมาจัดทำเป็นโครงการและกิจกรรมได้ทั้งหมด 2 โครงการ 4 กิจกรรม คือ 1) โครงการพัฒนาพื้นที่ ประกอบไปด้วย กิจกรรมการพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ และกิจกรรมการพัฒนาป้ายและแผนผังการท่องเที่ยว และ 2) โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ประกอบไปด้วย กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกิจกรรมการพัฒนาผู้บรรยายชมสวนเกษตร สอดคล้องกับ สนธิยา พลศรี (2556) กระบวนการพัฒนาชุมชนอาจแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาชุมชน ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ชุมชน และขั้นตอนที่ 3 การวางแผนและโครงการพัฒนาชุมชน

1.3 ผลการพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า โครงการพัฒนาพื้นที่ ได้จัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมสาธิตต่าง ๆ โดยได้ทำกิจกรรมการขยายพันธุ์และดูแลส้มโอ โดยมีการวางแผนการสาธิตการขยายพันธุ์ส้มโอ และการดูแลส้มโอขาวแตงกวา สามารถดำเนินงานได้โดยการใช้สวนเกษตรเป็นจุดจัดกิจกรรมทำให้เกษตรกรไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ

จำนวนมากในการพัฒนาพื้นที่ สอดคล้องกับสนธิฯ พลศรี. (2556) ที่ได้กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาชุมชนที่พบในประเทศไทยมีรูปแบบสำคัญ คือ การร่วมแรงงาน การร่วมเงิน การร่วมวัสดุ ครุภัณฑ์ การร่วมประชุม การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมศึกษาวิเคราะห์ชุมชน การร่วมจัดทำแผนและโครงการ เป็นต้น

1.4 ผลการประเมินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ผลการประเมินความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สวนส้มโอขาวแตงกวาที่ได้คะแนนสูงที่สุดคือ สวนพวงฉัตร ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสวนพวงฉัตรเดิมเป็นศูนย์ให้ความรู้ด้านส้มโอ ทำให้ได้คะแนนในการรองรับนักท่องเที่ยวสูงที่สุด สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และพรภัทรวดี วงศ์ปันทะนัน (2557) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบประเภทของความพึงพอใจในการบริการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย องค์ประกอบ การรับรู้คุณภาพของบริการท่องเที่ยว และองค์ประกอบ การรับรู้คุณภาพของการนำเสนอบริการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 จากการดำเนินการวิจัยที่เน้นให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอใช้พื้นที่และผลผลิตจากในพื้นที่มาพัฒนาเป็น กิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถสร้างกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย โดยไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

1.2 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีการเพิ่มองค์ความรู้ หรือวัฒนธรรมที่สามารถสัมผัสได้ถึงวิถีของ ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้สัมผัส

2. การนำไปใช้ประโยชน์

2.1 การเชื่อมโยงแหล่งการท่องเที่ยวสวนส้มโอกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับที่พัก และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2 การท่องเที่ยวผ่านการศึกษาดูงาน หรือการอบรมของภาครัฐ จะช่วยให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรผู้ปลูก ส้มโอขาวแตงกวา

2.3 กระบวนการจัดทำแผนการพัฒนาสวนเกษตรเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เกษตรกรสามารถนำไปพัฒนา ใช้ได้ในการยื่นขอรับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐเพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และพรภัทรวดีวงศ์ปันทะนัน. (2557). *จิตวิทยาบริการและคุณภาพบริการท่องเที่ยว*. นนทบุรี:

เฟิร์นเข้าหลวง พรินต์แอนด์พับลิชชิง.

สถาพร ถาวรอธิวาสน์ และคณะ. (2561). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรลุ่มแม่น้ำจังหวัดชัยนาท*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สนธิยา พลศรี. (2556). *การพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท. (2562). *ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรปี 2562*. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์.

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2559). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*.

กรุงเทพฯ : กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว.

สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน. (2559). *การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).